

<https://doi.org/10.15407/ukrmova2025.04.003>  
УДК 811.161.2'367.625.43

**О.Я. ЛАВРІНЕЦЬ**, кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови  
Національний університет «Києво-Могилянська академія»  
вул. Григорія Сковороди, 2, м. Київ, 04655  
E-mail: lavrincts@ukma.edu.ua  
<https://orcid.org/0000-0001-6363-1502>

## СПІВВІДНОШЕННЯ МІЖ СИНТАКСИЧНИМИ КОНСТРУКЦІЯМИ ІЗ ПРЕДИКАТИВНИМИ ПАСИВНИМИ ДІЄПРИКМЕТНИКАМИ І ФОРМАМИ НА **-НО**, **-ТО** В УКРАЇНСЬКИХ НОВИННИХ ТЕЛЕГРАМ-КАНАЛАХ

---

*У статті на матеріалі новинних телеграм-каналів проаналізовано особливості вживання речень із предикативними пасивними дієприкметниками і формами на -но, -то, спеціалізованими в українській мові на вираженні значення результативного стану як наслідку раніше виконаної дії. Визначено два основних типи співвідношень таких речень, для першого з яких характерна корелятивна пара «предикативний пасивний дієприкметник — предикативна форма на -но, -то», а для другого — уживання без кореляції зазначених дієслівних утворень. Установлено тенденції у функціонуванні цих синтаксичних конструкцій у новинному жанрі медійного дискурсу.*

**Ключові слова:** двоскладні речення з пасивними дієприкметниками на -ний, -тий, односкладні речення з предикативними формами на -но, -то, значення результативного стану, синтаксичні синоніми, корелятивні пари, медійний дискурс.

На початку ХХІ ст., коли вкрай важливим стало відновлення самотності української мови на всіх мовних рівнях, зокрема й синтаксичному, який тривалий час уважали наднаціональним (Харченко, 2017, с. 136), у функційно-категорійній граматиці скориговано парадигму пасиву. Пасивне значення дієслова пов'язане з творенням не форми слова, а нової

---

Цитування: Лаврінець О.Я. (2025). Співвідношення між синтаксичними конструкціями із предикативними пасивними дієприкметниками і формами на **-но**, **-то** в українських новинних телеграм-каналах. *Українська мова*, 4 (96), 3—26. <https://doi.org/10.15407/ukrmova2025.04.003>

© Видавець ВД «Академперіодика» НАН України, 2025. Статтю опубліковано на умовах відкритого доступу за ліцензією CC BY-NC-ND license (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>).

лексеми, бо відбувається семантичне перетворення предиката дії на предикат результативного стану, що є наслідком виконання дії (Вихованець, 1987, с. 65; Загнітко, 1996, с. 194; Городенська, 2004, с. 243; Городенська, 2017, с. 445). Пасивними корелятами перехідних дієслів із семантикою дії та виразниками значення результативного стану як наслідку виконаної дії визначено предикативні пасивні дієприкметники недоконаного або доконаного виду. Значення результативного стану, за визначенням К.Г. Городенської, «передають також співвідносні з пасивними дієприкметниками предикативні форми на *-но*, *-то*» (Городенська, 2004, с. 243; Городенська, 2017, с. 446).

На думку Ю.В. Шевельова, конструкції з предикативними формами на *-но*, *-то* запозичено до української мови в XV—XVI ст. з польської мови, у якій цей тип речень з'явився в XIV ст. (Шевельов, 2008, с. 435, 445). На матеріалі пам'яток староукраїнської мови XIV—XV ст. спостережено давню традицію вживання та питома походження конструкцій із предикативними пасивними дієприкметниками і формами на *-но*, *-то* (Щербатюк, 1983, с. 59; Арполенко, 1983, с. 279; Пугач, 1996, с. 3). Диференціацію між дієслівними утвореннями пасивного стану зафіксовано в літературній мові з кінця XVII ст., коли афікс *-о* — показник предикативних форм, що розвинулися з пасивних дієприкметників середнього роду, — став окремою категорійною морфемою (Русанівський, 1971, с. 145).

Двоскладні речення з предикативними пасивними дієприкметниками, позицію суб'єкта при яких формально зредуковано, й односкладні речення з предикативними формами на *-но*, *-то*, що їх кваліфіковано як синтаксично нормативні в українській літературній мові, — це один із виявів синтаксичної синонімії. Однак паралельне функціонування цих конструкцій не означає їхньої тотожності, зокрема про структурно-змістову відмінність між двоскладними й односкладними реченнями зазначено у працях мовознавців 20—30-х рр. XX ст. (Горецький, Шаля, 1929, с. 238; Гладкий, 1930, с. 52—53; Курило, 2004, с. 53—54; Синявський, 1931, с. 203—207; Смеречинський, 1932, с. 14—16 та ін.) і сучасних лінгвістів (Півторак, 1970, с. 54—55; Непийвода, 1997, с. 254, 258—259; Городенська, 2004, с. 243—245; Куньч, Голубінка, 2004, с. 26; Караванський, 2008, с. 39—40; Гінзбург, 2008, с. 29; Городенська, 2017, с. 446—448 та ін.)<sup>1</sup>.

Між реченнями з предикативними дієприкметниками на *-ний*, *-тий* (вихідні конструкції) та реченнями з предикативними формами на *-но*, *-то* (похідні конструкції) є однобічний трансформаційний зв'язок, що репрезентує не лише структурну, а й змістову відмінність між ними і неможливість заміни одних речень іншими без зміни їхньої семантики. У реченнях із предикативними пасивними дієприкметниками акцентовано увагу на суб'єкті-підметі й дію подано в транспозиційному атрибутив-

<sup>1</sup> Дискусійні питання структурно-змістової синонімії / несинонімії та можливої / неможливої взаємозамінності речень із предикативними пасивними дієприкметниками і формами на *-но*, *-то* відбито у статті (див.: Лаврінець, 2013).

ному плані, а в реченнях із предикативними формами на *-но*, *-то* домінує результативна дія, співвідносна з поняттям «хтось зробив». Отже, якщо дія не корелює з поняттям «хтось зробив», то й уживання речень із формами на *-но*, *-то* є неправильним (Курило, 2004, с. 54). Дієвим і сьогодні видається спосіб розмежування пасивних конструкцій, що його запропонували українські граматисти на початку ХХ ст.: за допомогою запитання *Коли це зробили (зроблено)?* до речень із предикативними формами на *-но*, *-то*; *Який є (був, буде) підмет?* до речень із предикативними пасивними дієприкметниками (Горецький, Шаля, 1929, с. 238). З огляду на зазначене не рекомендована заміна дієслівного утворення пасивного стану корелятивною формою в реченнях на зразок: *У 2021 році Послом України в США призначено* (= призначили) *випускницю НаУКМА — Фінансова допомога призначена* для покриття невідкладних потреб біженців; *Громадянку, обвинувачену в отриманні хабаря, вчора виправдано* (= виправдали) — Уживання цієї лексики *виправдане* контекстом.

Речення з предикативними пасивними дієприкметниками не суперечать синтаксичним нормам української літературної мови, тому що становлять «проміжну ланку в перетворенні особових речень у безособові на позначення результативного стану» (Городенська, 2001, с. 14). Водночас переважання їх над органічними для української мови активними дієслівними конструкціями (неозначено-особовими реченнями) і конструкціями з предикативними формами на *-но*, *-то* як їхніми синтаксичними синонімами зумовлене традицією вживання спільних для російської та української мов синтаксичних моделей і засвідчує поширену тенденцію нівелювання синтаксичної самобутності української мови — зосередження предикативності в основній формі дієслова — дієвідмінюваному дієслові, до якого тісно прилягають предикативні форми на *-но*, *-то*.

Новітня парадигма пасивних конструкцій охоплює двоскладні речення з предикативними пасивними дієприкметниками недоконаного й доконаного виду та односкладні речення з предикативними формами на *-но*, *-то*, що спеціалізовані на вираженні значення результативного стану та співвідносні з вихідними перехідними дієсловами зі значенням дії як лексичні деривати (Городенська, 2004, с. 243; Городенська, 2017, с. 446). Комунікативно вмотивоване функціонування цих типів пасивних конструкцій залежить від урахування їхньої структурно-семантичної специфіки.

Попри теоретично обґрунтовані відмінності між конструкціями з дієслівними утвореннями пасивного стану в сучасних книжних текстах першої чверті ХХІ ст., зокрема науковому й офіційно-діловому, та в мовній практиці студентів-філологів закладів вищої освіти України, спостережено «конкурування» речень із предикативними формами на *-но*, *-то* як національного семантико-граматичного явища української мови і речень із предикативними дієприкметниками на *-ний*, *-тий* у вираженні результативного стану, що є наслідком раніше виконаної дії (Лаврінець, 2013; Лаврінець, 2018; Лаврінець, 2024). Новинні тексти мережевих медіа, які через зручність і швидкість доступу інформації популярні переважно се-

ред молодого покоління, ще не були об'єктом вивчення в цьому аспекті. Актуальність їх дослідження зумовлена насамперед тим, що медіа формують мовний смак мовців і їхнє уявлення про мовний стандарт, а для лінгвістів вони є «надійним джерелом для вивчення динаміки мовних змін, активних процесів у мові й мовній свідомості наших сучасників» (Єрмоленко, 2013, с. 123).

Мета пропонованої статті — проаналізувати особливості вживання речень із предикативними пасивними дієприкметниками і формами на *-но*, *-то*, спеціалізованими в українській мові на вираженні значення результативного стану як наслідку раніше виконаної дії, визначити співвідношення цих речень в українських новинних телеграм-каналах і встановити тенденції їх функціонування.

Джерелом для дослідження слугували шість українських новинних телеграм-каналів, що мають різну кількість підписників (від 25 тис. до 2,6 млн): «Київ 24/7» (далі — Київ), «Тим часом Україна» (далі — ТЧУ), «Ukraine NOW» (далі — UN), «Український телеграм» (далі — УТ), «Реальна війна | Україна | Новини» (далі — РВ), «Times of Ukraine: Новини | Україна» (далі — ТУ). Картотеку зібрано за допомогою суцільного вибирання протягом січня—серпня 2025 року.

У новинних текстах мережевих медіа виявлено два основних типи співвідношень між реченнями з предикативними пасивними дієприкметниками та реченнями з предикативними формами на *-но*, *-то*: для першого типу характерна корелятивна пара «предикативний пасивний дієприкметник — предикативна форма на *-но*, *-то*», а для другого — уживання без кореляції зазначених дієслівних утворень.

Визначальною рисою медіатекстів телеграм-каналів є функціонування конструкцій із предикативними пасивними дієприкметниками та формами на *-но*, *-то* як синтаксичних синонімів, що зумовлено, переконані, ототожненням мовцями морфологічної природи та функційного призначення дієслівних утворень пасивного стану. Спільнокореневих пар «предикативний пасивний дієприкметник — предикативна форма на *-но*, *-то*» нараховано понад 160, найуживанішими поміж яких є пари *атакований* — *атаковано*, *в(ви/від/з/роз/у)битий* — *в(ви/від/з/роз/у)бито*, *ви(під)писаний* — *ви(під)писано*, *ви(до/за)пущений* — *ви(до/за)пущено*, *в(у)ражений* — *в(у)ражено*, *в(ви)трачений* — *в(ви)трачено*, *госпіталізований* — *госпіталізовано*, *завершений* — *завершено*, *за(пере)критий* — *за(пере)крито*, *запланований* — *заплановано*, *запрошений* — *запрошено*, *застосований* — *застосовано*, *за(о)триманий* — *за(о)тримано*, *зафіксований* — *зафіксовано*, *звільнений* — *звільнено*, *знеструмлений* — *знеструмлено*, *зне(по)шкоджений* — *зне(по)шкоджено*, *зу(при)пинений* — *зу(при)пинено*, *ліквідований* — *ліквідовано*, *оголошений* — *оголошено*, *підтверджений* — *підтверджено*, *подавлений* — *подавлено*, *по(про)довжений* — *по(про)довжено*, *скасований* — *скасовано* та ін. Паралельне використання корелятивних дієслівних утворень пасивного стану зафіксовано насамперед у новинних текстах про ту саму подію, пор.: *Азербайджанський пасажирський літак... був збитий*

російською системою ППО «Панцир-С», — Reuters<sup>2</sup> (UN, 04.02.2025) — ...**літак** у Казахстані **було збито** російським ЗРК «Панцир-С», — пише Reuters із посиланням на джерела в уряді Азербайджану (РВ, 04.02.2025); **Втрата** Україною території **буде зафіксована** у спеціальній угоді, — Кім Келлог (ТЧУ, 13.02.2025) — **Втрату** Україною території **буде зафіксовано** у спеціальній угоді, — спецпредставник Келлог в інтерв'ю Fox News (УТ, 13.02.2025); Прем'єр-міністр сподівається, що **припинення вогню в Україні може бути оголошене до літа** (UN, 25.04.2025) — **Припинення вогню в Україні може бути оголошено до літа**, — прем'єр Британії Стармер (ТЧУ, 25.04.2025); **Бій Усик** — Дюбуа **2 офіційно підтверджений** (ТЧУ, 27.04.2025) — **Офіційно! Бій Усик** — Дюбуа **підтверджено!** (РВ, 27.04.2025); **Кривава помста почалася: червоний прапор піднятий** над мечеттю Джамкаран в Ірані (РВ, 13.06.2025) — **Червоний «прапор помсти» піднято** над мечеттю Джамкаран в Ірані... (ТУ, 13.06.2025); **Сильна пожежа на ЗАЕС** — **гасіння пожежі на цій території неможливе, тому що вся берегова лінія там замінована** (РВ, 12.08.2025) — **Місцеві ЗМІ пишуть, що гасіння на цій території — неможливе, бо весь берег заміновано** (ТУ, 12.08.2025) та ін. Такі вживання репрезентують поширену тенденцію значеннєвої близькості речень із предикативними пасивними дієприкметниками і формами на *-но*, *-то* та їх взаємозамінності.

Аналіз медіатекстів про ту саму новину засвідчив непослідовне вживання дієслівних утворень пасивного стану в телеграм-каналах: в одному реченні використано предикативний пасивний дієприкметник, в іншому — предикативну форму на *-но*, *-то*, пор.: **Переговори в Лондоні були зірвані** через відмову України **віддати свої території**, — WP (РВ, 23.04.2025) — **Переговори в Лондоні було зірвано** через небажання України **віддати свої території**, — WP (ТЧУ, 23.04.2025) і **Перемир'я офіційно завершено...** (РВ, 21.04.2025) — **Великоднє перемир'я завершено** (ТЧУ, 21.04.2025); Також до Саудівської Аравії має **прибути Зеленський, і, ймовірно, буде підписано угоду про корисні копалини із США** (УТ, 06.03.2025) — **Угода про копалини буде підписана в найкоротші терміни** (ТУ, 03.03.2025) і **Воєнний стан та мобілізація продовжені на 90 діб — до 6 серпня** (УТ, 16.04.2025) — **Офіційно: в Україні ще на 90 днів продовжено мобілізацію та воєнний стан — до 6 серпня...** (ТУ, 16.04.2025); **Вулиці, прилеглі до маршруту проведення акції, частково перекриті, на вхід та вихід закрито станцію метро «Театральна»** (UN, 14.06.2025) — **У центрі міста перекрито частину вулиці Богдана Хмельницького, а станція метро «Театральна» закрита на вхід і вихід** (Київ, 14.06.2025) та ін. Двоскладні речення з предикативними пасивними дієприкметниками не порушують синтаксичної норми, але конструкції з предикатом дії для української мови природніші, що пов'язано з близькістю української літературної мови до живої народної (Непийвода, 1997, с. 254).

<sup>2</sup> Велику / малу літеру і пунктуаційні знаки в ілюстративному матеріалі зафіксовано за першоджерелом. До ненормативних уживань у квадратних дужках подано нормативні.



Функціонування речень із парами спільнокоренових аналітичних дієслів пасивного стану в тому самому телеграм-каналі та вибір тієї чи тієї пасивної конструкції залежить від уподобань авторів новинних медіатекстів, які вживають ці речення як взаємозамінні, напр.: *Загроза застосування балістичного озброєння в областях, де оголошена тривога*, — ПС (UN, 09.03.2025) — *Загроза застосування балістичного озброєння в областях, де оголошено повітряну тривогу*, — ПС (UN, 08.03.2025); *Відмічені пуски крилатих ракет типу «Калібр» з акваторії Чорного моря* (РВ, 24.04.2025) — *Відмічено пуски великої кількості «шахедів»...* (РВ, 14.06.2025); *Легковик зіткнувся з фурую: ДТП на вулиці Олени Теліги, рух транспорту ускладнений у напрямку станції метро «Почайна»* (Київ, 24.02.2025) — *Потрійна ДТП на Новоірпінській трасі: ускладнено рух у напрямку Києва...* (Київ, 03.03.2025); *Підсумки переговорів поки що не оприлюднені* (УТ, 16.05.2025) — *На офіційному сайті Конгресу США оприлюднено законопроект про ленд-ліз для України* (УТ, 11.02.2025); *Столиця обстріляна залпами балістики...* (ТУ, 04.07.2025) — *Місто обстріляно за сьогодні вже вдруге* (ТУ, 03.07.2025); *Зафіксовані проблеми в роботі терміналів Приватбанку* (ТЧУ, 15.04.2025) — *Зафіксовано 40 випадків гепатиту А в Києві...* (ТЧУ, 14.05.2025) та ін. Водночас деякі дієслівні утворення пасивного стану з виокремлених спільнокоренових пар, за нашими спостереженнями, уживано частіше, що ілюструє, припускаємо, свідомий вибір авторами медіановин двоскладного (акцентовано на підметі та його ознаці) чи односкладного (зосереджено увагу на дії, співвідносній із поняттям «хтось зробив») речення. Зокрема, кількісно переважають речення з предикативними формами *вилучено, відбито, в(у)ражено, вручено, дозволено, завершено, заборонено, зав(по)дано, за(по)значено, зареєстровано, за(о)тримано, зафіксовано, збито, звільнено, знешкоджено, знищено, оголошено, перевищено, підтверджено, помічено, розглянуто, скасовано* і з предикативними пасивними дієприкметниками *виконаний, втрачений, запланований, захищений, мобілізований, приурочений, стабілізований*. Домінування речень із предикативними формами на *-но, -то* демонструє позитивну тенденцію віддалення книжного синтаксису української мови, зокрема новинного жанру медійного дискурсу, від книжного синтаксису російської мови, якому, за визначенням Н.Ф. Непійводи, притаманний іменний (виразник предикативності — складений іменний присудок), а не дієслівний (виразник предикативності — простий і складений дієслівні присудки) характер (Непійвода, 1997).

Частим є вживання в новинних медіатекстах про ту саму подію різнокоренових синонімічних дієслівних утворень пасивного стану, що увиразнює спостережувану тенденцію використання речень із предикативними пасивними дієприкметниками та формами на *-но, -то* як синтаксичних синонімів у досліджуваних телеграм-каналах, напр.: *У кількох регіонах України застосовані аварійні відключення* [вимкнення] *світла* (UN, 06.02.2025) — *У 4 областях України було запроваджено аварійні відключення* [вимкнення] *світла...* (УТ, 06.02.2025); *Офіційно: в одному з БпЛА рф виявлена капсула з концентрованою бойовою речовиною...* (УТ, 16.04.2025) — *Офіцій-*

но: тепер *«Шахеди»* дійсно споряджені отруйними речовинами — в одному з БПЛА знайдено капсулу з іритантом... (ТУ, 16.04.2025); *Трамп номінований на Нобелівську премію миру за врегулювання війни Ірану та Ізраїлю...* (УТ, 24.06.2025) — *Трампа офіційно висунуто на Нобелівську премію миру 2026 року...* (УТ, 21.06.2025); *14 шкіл та дитячих садків розбиті після обстрілу Дніпра* (РВ, 24.06.2025) — *Ще 14 шкіл та дитячих садків понівечено після обстрілу Дніпра* (ТЧУ, 24.06.2025); *Ця війна має і буде закінчена скоро* (ТЧУ, 11.02.2025; РВ, 11.02.2025) — *Цю війну буде завершено найближчим часом* (УТ, 11.02.2025); *Вибори в Україні скасовані. Церкви закриваються. Політична опозиція заглушена...* (ТЧУ, 03.03.2025) — *В Україні вибори скасовані, церкви закриваються, політичну опозицію придушено...* (УТ, 03.03.2025); *13 чоловіків... вже передані до ТЦК, — місцеві ЗМІ* (УТ, 02.08.2025) — *13 чоловіків... уже доставлено до ТЦК, — місцеві ЗМІ* (ТУ, 02.08.2025); *57 українців будуть депортовані з Польщі...* (РВ, 12.08.2025) — *57 українців буде виселено з Польщі...* (ТУ, 12.08.2025) та ін.

У новинних текстах телеграм-каналів аналітичні дієслова пасивного стану без корелятивної пари вжито зрідка. Кількісно незначну групу становлять предикативні пасивні дієприкметники і форми на *-но*, *-то* (вкритий, виправлений, вирваний, від(за)вантажений, захований, начинений, очищений, перебудований, перекладений, розосереджений, розморожений, страчений; (до)дано, деблоковано, накрито, оплачено, присуджено, проголосовано), які спільнокореневі з виокремленими парами дієслівних утворень пасивного стану, але не мають еквівалента з тотожним префіксом, напр.: *Слова Буданова вирвані з контексту* (ТЧУ, 27.01.2025); *Слова Буданова про нібито загрозу існування України вирвані з контексту...* (ТУ, 27.01.2025) і *Слова про «удари по москві» були вирвані з контексту...* (UN, 15.07.2025); *Зрадники були розосереджені по 3 регіонах України...* (UN, 26.02.2025) і *...ще за кілька хвилин до удару майже весь особовий склад був розосереджений і перебував в укриттях* (РВ, 22.06.2025); *Військова допомога США розморожена!* (РВ, 09.07.2025); *Сподіваюсь, ця помилка буде виправлена, — прокоментував призначення військовий Олексій Гриценко* (ТЧУ, 15.04.2025; УТ, 15.04.2025); *Бомбардувальники завантажені...* (РВ, 23.02.2025; ТЧУ, 23.02.2025; УТ, 23.02.2025); *Пізніше дрони були заховані під дахи будиночків...* (РВ, 01.06.2025; ТУ, 01.06.2025; ТЧУ, 01.06.2025); *Скоро в Туреччині буде накрито мирний стіл...* (ТУ, 28.07.2025); *Більше 3,5 трильйона доларів додано до фондового ринку США...* (РВ, 09.04.2025) і *Дві доби буде додано для навчання військовослужбовців протидії ударним БпЛА противника* (РВ, 01.07.2025; ТЧУ, 01.07.2025); *Депутатам монобільшості дано команду публічно не підтримувати ініціативи опозиції...* (ТУ, 25.06.2025); *Нагадаємо, якщо штраф оплачено вчасно — то необхідно «погасити» лише 50 % від 17 000 грн, тобто 8500* (РВ, 30.06.2025) та ін.

Більшу за обсягом групу формують предикативні пасивні дієприкметники і форми на *-но*, *-то*, уживані без спільнокореневого корелята. Предикативні форми на *-но*, *-то* без корелятивного предикативного пасивного дієприкметника (анонсовано, вигнано, виселено, висунуто, відтермі-

новано, в(роз)крадено, діагностовано, ексгумовано, екстрадовано, залишено, застрелено, звинувачено, інвестовано, наказано, накопичено, намальовано, облаштовано, перевищено, перейменовано, покалічено, присвоєно, пройдено, протестовано, ратифіковано, скеровано, спростовано, утеплено) кількісно поступаються предикативним пасивним дієприкметникам без корелятивної предикативної форми на -но, -то (адаптований, активізований, виокремлений, випробуваний, відремонтований, врегульований, забутий, завербований, заживлений, закатований, заокруглений, заштрихований, націлений, номінований, об'єднаний, оскаржений, оточений, переселений, підозрюваний, поінформований, попереджений, посічений, пояснений, працевлаштований, припаркований, приречений, прострочений, розбомблений, справджений), але не істотно, що увиразнює спостережувану тенденцію «конкурування» речень з аналітичними дієсловами пасивного стану в новинних текстах телеграм-каналів, напр.: **Україна не приречена** на поразку у війні проти рф... (UN, 04.04.2025); **Якщо під час готівкової оплати в покупця або продавця не буде монет по 10 копійок, сума в чеку буде заокруглена** за загальними правилами... (ТЧУ, 29.07.2025); **Як повідомляє іспанський енергооператор Red Eléctrica, іспанські споживачі заживлені на 99,95 %** (UN, 29.04.2025); **В Україну екстрадовано екскерівника Держгеокадастру Київщини, — НАБУ** (Київ, 21.05.2025); **Між США та Україною не буде угоди про копалини: підписання відтерміновано на невизначений термін** (УТ, 28.02.2025) і **Підписання угоди про рідкоземельні [рідкісноземельні] метали також відтерміновано** (РВ, 28.02.2025; ТЧУ, 28.02.2025); **За її** (Урсули фон дер Ляєн. — О.Л.) **словами, уже інвестовано понад два мільярди євро в оборону України за рахунок прибутків від заморожених активів рф** (UN, 03.07.2025) та ін.

Констатувати, що автори медіатекстів свідомо обирають двоскладне чи односкладне речення з дієслівними утвореннями пасивного стану без корелятивної пари, які формують периферію нашої картотеки, немає підстав. Припускаємо, що ці лексеми через функційну специфіку не поширені в мережевих медіа загалом і їх не вжито в новинних медіатекстах досліджуваного періоду зокрема, а в новинних текстах попередніх років їх зафіксовано, пор.: **На період виконання ремонту трубопроводу цей будинок буде підключено** [під'єднано] **до резервної лінії постачання холодної води** (Київ, 30.11.2024) — **Запорізька АЕС буде підключена** [під'єднана] **до російської енергосистеми найближчими тижнями...** (РВ, 22.05.2025); **Питання про мобілізацію I, II та III груп людей з інвалідністю буде врегульовано...** (РВ, 10.03.2024) — **У терміни від 3 до 6 місяців війна в Україні буде «врегульована»...** (РВ, 22.01.2025); **На підприємствах корпорації працевлаштовано понад 56 тисяч людей...** (УТ, 30.04.2024) — **У Києві працевлаштовані лише 27 % переселенців** (УТ, 17.06.2025); **В експрем'єра Італії Сильвіо Берлусконі діагностована лейкемія** (ТУ, 06.04.2023) — **У нього (Михайла Маймана. — О.Л.) діагностовано тромбоз...** (ТУ, 20.07.2025); **А державний кордон між Україною і росією намальований кульковою ручкою...** (РВ, 18.07.2022; UN, 18.07.2022) — **Таймер уже встановлено, карти наступу намальовано, а армія вже «на низькому старті»** (РВ, 26.05.2025); **Після численних робочих зу-**



стрічей був анонсований виступ президентів України та Польщі на подвір'ї Королівського замку (UN, 05.04.2023) — **Анонсовано заяву** міністра оборони Рустема Умерова орієнтовно на 18:00 (UN, 16.05.2025) та ін.

Пари спільнокоренових дієслівних утворень пасивного стану, що їх зрідка вживано в тому самому новинному медіатексті, слугують, на нашу думку, засобом уникнення структурної одноманітності саме через семантичну близькість предикативних пасивних дієприкметників і форм на *-но*, *-то* та синтаксичну синонімію речень із ними, напр.: **Документи про вбивство Кенеді будуть розсекречені** — Трамп підписав указ. **Також буде розсекречено справу про вбивство Мартіна Лютера Кінга-молодшого** (РВ, 23.01.2025); **Зафіксовано пуск Калібрів із Чорного моря. Також зафіксований зліт Ту-95м з аеродрому «Олень»** (ТЧУ, 24.04.2025); **У Білоцерківському районі пошкоджено 8 приватних будинків та 4 автомобілі. У будинках вибиті вікна, двері, пошкоджені покрівлі та фасади. Також вибито скління у квартирах багатоквартирного житлового будинку** (Київ, 20.02.2025); **Станом на зараз відомо про 7 постраждалих, усі госпіталізовані. UPD 04:52: уже 14 постраждалих, 12 госпіталізовано. UPD 06:42: станом на зараз 19 постраждалих, 14 госпіталізовано** (УТ, 04.07.2025); **ТЦ площею понад 11 000 м<sup>2</sup> було повністю знищено**. <...> **Нагадаємо, що від початку повномасштабного вторгнення були повністю знищені 7 торгових центрів компанії в Маріуполі, Чернігові, Бучі, Нікополі, Харкові та два в Херсоні загальною площею понад 125 600 кв. м** (UN, 26.07.2025) та ін. Прикметно, що як стилістичний засіб синтаксичної дисиміляції, про доцільність якого зазначала О.Б. Курило в 30-ті рр. XX ст. (Курило, 1930, с. 22) і який спостережувано, зокрема, у сучасних текстах наукового стилю (Лаврінець, 2013, с. 28—29), використано переважно різнокореневі дієслівні утворення пасивного стану в тому самому новинному тексті, напр.: **Пакистан посилює армію: усі відпустки скасовано, а ВПС переведені в режим повної бойової готовності...** (УТ, 24.04.2025); **Реалізовано першу частину домовленості про обмін 1000 на 1000. Ця домовленість була досягнута на зустрічі в Туреччині...** (Київ, 23.05.2025; РВ, 23.05.2025); **Також обмеження запроваджено щодо 58 людей. Відповідний указ опублікований на сайті Офісу президента** (UN, 09.05.2025); **SPF-крем Garnier може викликати рак — у складі крему виявлено потенційно небезпечний компонент, — фахівці. У складі знайдений бензоат натрію...** (УТ, 26.04.2025); **Кримський міст знову атаковано, це вже друга атака за день, схоже, що застосовані підводні дрони...** (ТЧУ, 03.06.2025); **У документі росія названа «безпосередньою і нагальною» небезпекою, а уроки війни в Україні відіграли ключову роль у його підготовці. Китай визначено як «витончений і наполегливий виклик»...** (UN, 31.05.2025); **Навіть якщо буде укладено мир або війна заморожена, ми повинні постійно готуватися до війни...** (РВ, 18.08.2025) та ін.

У тому самому новинному тексті зафіксовано функціонування тотожних дієслівних утворень пасивного стану. Предикативні форми на *-но*, *-то*, за нашими спостереженнями, уживано частіше, ніж предикативні пасивні дієприкметники, що зумовлено структурно-семантичною специфікою однокладних речень, яка корелює з комунікативною настановою новинно-

го медіатексту повідомити про завершення дії безвідносно до її виконавця, який або невідомий, або відомий, проте неважливий, напр.: *Усі зачурення прогулянкових батискафів у Хургаді скасовано, екскурсії призупинено* (РВ, 27.03.2025); *Під час обшуків було вилучено близько 1000 колод деревини загальним об'ємом понад 350 м<sup>3</sup> вартістю понад 5 млн грн. <...> На майно обвинувачених накладено арешт* (UN, 03.02.2025); *В операції було використано 117 дронів. Уражено 34 % стратегічної авіації рф* (ТЧУ, 01.06.2025); *У Тель-Авіві зафіксовано прильоти ракет — запущено 100 гіперзвукових цілей...* (УТ, 13.06.2025); *Було встановлено щонайменше 126 фактів незаконного переправлення чоловіків. Нині ідентифіковано 21 учасника цієї схеми* (Київ, 02.06.2025); *У Німеччині оголошено наймасштабнішу евакуацію з часів Другої світової: у центрі Кельна виявлено 3 американські авіабомби* (ТУ, 04.06.2025) та ін. Речення з предикативними формами на *-но*, *-то* «допомагають висловлювати думку чітко, стисло й точно» (Куньч, Голубінка, 2004, с. 26), що пояснює обмежене функціонування речень із предикативними пасивними дієприкметниками, у яких наголошено на ознаці, а не на дії, напр.: *Роботи спрямовані на покращення санітарного та технічного стану будівлі, при цьому діяльність ринку не буде порушена* (Київ, 07.04.2025); *Спецоперація ССО: порушена логістика окупантів у тимчасово окупованому Криму. <...> Внаслідок спеціальних дій ускладнене забезпечення південного угруповання російських військ* (UN, 21.08.2025); *На сайті Білого Дому видалена сторінка про 10-річну безпекову угоду між США та Україною. Документ не потребує ратифікації Конгресом і був підписаний Байденом у червні 2024 року. Угода може бути скасована в односторонньому порядку* (РВ, 06.03.2025); *Всі Ту-95МС на аеродромі «Олень» знищені, частина з них уже була озброєна крилатими ракетами Х-101, — монітори* (УТ, 01.06.2025) та ін. Однак уживання того чи того аналітичного дієслова пасивного стану залежить від уподобань авторів новинних текстів телеграм-каналів, пор.: *У квартирі, де він (підозрюваний у вбивстві. — О.Л.) переховувався, виявлено зброю, яку, ймовірно, було використано під час злочину* (УТ, 14.03.2025; Київ, 14.03.2025) — *У квартирі, де він переховувався, знайдена зброя, за допомогою якої, ймовірно, був скоєний злочин* (ТУ, 14.03.2025; UN, 14.03.2025); *Каву на АЗС не купити: картки заблоковані, рахунки заморожені, активи під арештом...* (УТ, 17.02.2025) — *Я не можу купити каву на заправці, бо мої картки, рахунки та активи заблоковано...* (ТУ, 17.02.2025); *У Києві 18 червня оголошене Днем жалоби. У цей день будуть приспущені прапори на всіх комунальних будівлях міста. Також будь-які розважальні заходи в цей день у столиці — заборонені* (Київ, 17.06.2025) — *18 червня оголошено днем жалоби в Києві. Завтра будуть приспущені прапори на всіх комунальних будівлях міста й заборонено будь-які розважальні заходи* (UN, 17.06.2025); *267 шахедів запустила росія цієї ночі: 138 із них — збито, 119 — локаційно втрачені...* (Київ, 23.02.2025) — *138 цілей збито, 119 — локаційно втрачено...* (ТУ, 23.02.2025) та ін.

У новинних медіатекстах проаналізованих телеграм-каналів спостерігаємо синтаксичну синонімію не лише речень із предикативними пасивними дієприкметниками та формами на *-но*, *-то*, а й активних і пасивних конструкцій, уживання яких здебільшого непослідовне і засвідчує

поширену тенденцію нерозмежування речень із дієслівними утвореннями активного та пасивного стану, напр.: *Сьогодні вранці в Києві на території шпиталю, біля входу до лікарні, виявили підозрілу знахідку* (Київ, 03.03.2025) — *У Печерському районі Києва на кількох поверхах 18-ти поверхової недобудови виявлені уламки збитого ворожого дрона...* (Київ, 04.02.2025) — *У квартирі, де він (підозрюваний у вбивстві. — О.Л.) переховувався, виявлено зброю...* (Київ, 14.03.2025); *Розкрито деталі угоди США та України щодо копалин: договір підпишуть упродовж найближчої доби...* (УТ, 30.04.2025) — *Угода про копалини буде підписана найближчим часом...* (УТ, 03.03.2025) — *Вже наступного четверга буде підписано угоду щодо корисних копалин з Україною...* (УТ, 17.04.2025); *На дослідження пошкоджень арки ЧАЕС після рашистської атаки спрямують € 400 тисяч* (UN, 04.03.2025) — *Половина коштів, виручених від продажу, буде спрямована на підтримку медиків...* (UN, 17.07.2025) — *Кошти буде спрямовано на пріоритетні потреби держбюджету...* (UN, 13.03.2025); *До літа в Україні можуть оголосити припинення вогню, — заявив Стармер* (РВ, 25.04.2025) — *Прем'єр-міністр Британії сподівається, що припинення вогню може бути оголошено до літа* (UN, 25.04.2025) — *Припинення вогню в Україні може бути оголошено до літа, — прем'єр Британії Стармер* (ТЧУ, 25.04.2025); *57 українців буде виселено з Польщі...* (ТУ, 12.08.2025) — *57 українців будуть депортовані з Польщі...* (РВ, 12.08.2025) — *57 українців депортують із Польщі...* (УТ, 12.08.2025) та ін.

За нашими підрахунками, дієслова активного стану, репрезентовані в новинних текстах, становлять понад 70 % виокремлених спільнокоренових пар «предикативний пасивний дієприкметник — предикативна форма на -но, -то». Уважаємо цей відсоток високим і таким, що демонструє сучасну тенденцію повернення активних конструкцій до книжного синтаксису української мови. Переконливим доказом поширення цієї тенденції в мовленні мережевих медіа є функціонування неозначено-особових речень із перехідними дієсловами, пасивних корелятивів яких не зафіксовано в новинних текстах досліджуваних телеграм-каналів. Таких перехідних дієслів активного стану нараховано близько 20: *акредитували, заплатять, висадили, вшанували, гідроізювали, дискваліфікували, замінили, згорнули, інкримінували, конфіскували, мініснули, нагадали, приватизували, прокоментували, відремонтували, спростили, транспортували, ув'язнили*, напр.: *Вибухонебезпечну знахідку транспортували на спеціальний майданчик для подальшого знищення* (Київ, 14.03.2025) і *У Суджі приліт по газорозподільній системі, через яку російський газ транспортували до Європи...* (ТУ, 21.03.2025); *Чоловікам від 18 до 60 років за кордоном спростили оформлення паспортів* (UN, 01.04.2025) і *Спростили отримання паспортів для чоловіків за кордоном* (УТ, 18.05.2025); *Ринг пам'яті: На Хмельниччині вшанували честь Героя України Дмитра «Абрамса» Селезньова* (ТУ, 21.05.2025; РВ, 21.05.2025) і *У столиці вшанували перших загиблих учасників Революції Гідності* (UN, 22.01.2025); *Представників рф не буде на Мюнхенській конференції з безпеки — їх не акредитували* (РВ, 14.02.2025) і *Росіян не акредитували на Мюнхенську безпекову конференцію...* (ТЧУ, 14.02.2025); *Це відповідає чинному законодавству: в ОК*

«Захід» **прокоментували штрафування** мерів на Львівщині за «зрив планів мобілізації» (РВ, 29.01.2025); **УДБР прокоментували обшуки** у Віталія Шабуніна (UN, 11.07.2025) і ...у Сухопутних військах **прокоментували удар** по Полтаві (ТЧУ, 03.07.2025); ...**фінансування згорнули** через урядові скорочення (УТ, 11.06.2025) і **У Трампа згорнули групу**, яка формувала стратегію тиску на рф... (UN, 17.07.2025). Див. ще: **Приміщення в центрі столиці приватизували** зі збитком 2,7 млн грн... (Київ, 11.07.2025); **Засновника фонду Help Ukraine ув'язнили** на 5,5 років за розтрату допомоги для українських біженців (UN, 14.04.2025); **Мінуснули цей важливий об'єкт** рашистів (склад зберігання термобаричних боєприпасів. — О.Л.) на тимчасово окупованій території Донецької області... (РВ, 28.02.2025); **Ліс пам'яті висадили** на Київщині там, де стояли артустановки окупантів (Київ, 04.05.2025) та ін. Припускаємо, що використання активної конструкції без синонімічної пасивної конструкції зумовлене суб'єктивним чинником, оскільки автори новинних текстів, за нашими спостереженнями, обирають неозначено-особові речення переважно спорадично.

Речення з предикативними пасивними дієприкметниками перебувають у відношеннях синтаксичної синонімії з неозначено-особовими реченнями зрідка, напр.: **В Україні впровадять американський досвід** для підсилення ветераноцентричності у громадах (РВ, 22.02.2025) — Ігнат'єв зазначив, що ймовірно **будуть впроваджені стабілізаційні відключення** [вимкнення] **вранці та ввечері** (УТ, 30.01.2025); **Вагон перебудували**, враховуючи потреби пасажирів на кріслі колісному... (UN, 08.07.2025) — **Вагон перебудований** для потреб пасажирів з інвалідністю (УТ, 08.07.2025); **В Україні скоротять кількість міністерств — п'ять об'єднають** у два... (УТ, 16.07.2025) — **ФОПи** другої та третьої груп **будуть об'єднані** в одну... (ТУ, 16.03.2025; ТЧУ, 16.03.2025); **У Туреччині випробували** найпотужнішу неядерну **авіабомбу GAZAR**... (УТ, 26.07.2025; РВ, 26.07.2025; ТЧУ, 26.07.2025) — **Українська крилата ракета «Фламінго»**, яка літає на 3000 км, **була успішно випробувана** кілька місяців тому... (UN, 18.08.2025) та ін. Речення з предикативними пасивними дієприкметниками виражають констатацію постійної закономірності перебігу дії, тривання стану, що зумовлює домінування неозначено-особових речень, семантика яких співвідносна з комунікативною настановою новинного медіатексту повідомити про завершення дії без вказівки на її виконавця.

Переважання синтаксичної синонімії між неозначено-особовими реченнями і реченнями з предикативними формами на *-но*, *-то* засвідчує синтаксичну самотність української мови й наближення мовлення мережевих медіа до живої народної мови, у якій виразником предикативності є дієслово. Вибір авторами новинних медіатекстів неозначено-особового чи безособового речення здебільшого інтуїтивний, що репрезентує функціонування цих конструкцій у різних телеграм-каналах про ту саму новину або в тому самому телеграм-каналі, однак не суперечить внутрішнім законам синтаксичного ладу української літературної мови загалом та книжної мови зокрема, напр.: *Як повідомляє агенція, з посиланням на джерело в уряді Азер-*



байджану, Баку має **фрагмент** цієї ракети, **який вилучили** з уламків літака та **ідентифікували** за допомогою міжнародної експертизи (UN, 04.02.2025) — Зазначається, що «азербайджанська сторона має у своєму розпорядженні **фрагмент** ракети «Панцир-С», **який було вилучено** з літака та **ідентифіковано** в процесі міжнародної експертизи» (РВ, 04.02.2025); **Рахунки заблокували** 26 тисячам українців за порушення правил мобілізації... (РВ, 27.03.2025) — **Уже 26 тис. рахунків** людей **було заблоковано** за порушення мобілізації (ТУ, 27.03.2025); **Близько 500 добровольців** без бронювання та відстрочки, які боронили небо Львова, **перекинули** на фронт, — ДФТГ (УТ, 25.07.2025) — **500 добровольців**, які закривали небо над Львовом, **відправлено** на фронт... (ТУ, 25.07.2025); **Викрили одного з топпосадовців** КМДА... (Київ, 29.01.2025) — **Викрито співробітника** Державного космічного агентства України... (Київ, 08.03.2025); Їхню (агентів військової контррозвідки. — О.Л.) **підригну діяльність** задокументували (UN, 22.01.2025) — **Підригну діяльність** зловмисників **задокументовано** (UN, 19.02.2025); **Законопроект** про кримінальну відповідальність для ТЦК **зняли** з порядку денного (УТ, 09.03.2025) — **Обмеження** на передачу розвідданих Україні **майже знято**... (УТ, 10.03.2025); Прямо зараз **торнадо помітили** біля Києва... (ТУ, 11.06.2025) — **В Україні помічено** надзвичайно небезпечного для людини **жука**... (ТУ, 05.04.2025); **Андрія Сибігу** повторно **призначили** міністром закордонних справ України (РВ, 17.07.2025) — Головою делегації **призначено секретаря** РНБО Рустема Умерова (РВ, 23.07.2025) та ін.

За нашими спостереженнями, лише в телеграм-каналі «Тим часом Україна» надано перевагу неозначено-особовим реченням на противагу іншим каналам, пор.: **У Пентагоні відсторонили й звільнили всіх, хто займався** [опікувався] **питаннями допомоги Україні** (ТЧУ, 21.01.2025) — **У Пентагоні звільнено та відсторонено всіх, хто відповідав за Україну та допомогу нам** (РВ, 22.01.2025); **В Україні запустили 5G, мережа вже працює у Львові**... (ТЧУ, 01.07.2025) — **В Україні наразі запущено Інтернет 5G: він уже працює у Львові**... (ТУ, 01.07.2025); **Подію кваліфікували** як умисне вбивство, вчинене на замовлення... (ТЧУ, 14.03.2025) — **Подію кваліфіковано** як умисне вбивство, вчинене на замовлення (UN, 14.03.2025); **У столиці завтра обмежать рух транспорту** через приїзд іноземних делегацій (ТЧУ, 21.08.2025) — **Завтра в Київ приїжджають іноземні делегації, тому в центрі столиці буде обмежено рух**... (УТ, 21.08.2025); **У парламенті зареєстрували законопроект** про повне скасування заборони на виїзд із країни для громадян віком 18—60 років (ТЧУ, 26.08.2025) — **У Верховній Раді зареєстрований законопроект** про дозвіл на виїзд за кордон чоловікам до 24 років (Київ, 25.08.2025) та ін.

Уживання дієслів активного й пасивного стану в тому самому новинному медіатексті, як і паралельне функціонування предикативних пасивних дієприкметників та форм на *-но*, *-то*, слугує засобом уникнення структурної одноманітності, напр.: **Екстрені відключення** [вимкнення] **ввели** на Донеччині та Дніпропетровщині — ДТЕК. UPD: **Графіки аварійних відключень** [вимкнень] **також уведені** в Сумській та Кіровоградській області, — пишуть в обленерго (РВ, 04.02.2025); **Для військово-морської бази Перл-Харбор США**



в центральній частині Тихого океану оголосили загрозу затоплення. Також потенційна небезпека оголошена для Японії, Чилі, Мексики, Перу, Еквадору та Соломонових островів (УТ, 30.07.2025); **Документи** про вбивство Кенеді будуть розсекречені, а всі «дурні» розпорядження Байдена скасують протягом доби, — Трамп на мітингу до інавгурації (РВ, 20.01.2025); **Ще 7 instagram-акаунтів заблокували** за незаконну рекламу казино — серед них відома блогерка Сімбочка. <...> Це пряме порушення закону, тому **акаунти були заблоковані** спільними діями Meta та PlayCity (UN, 20.08.2025); **На сайті ЦВК відновили доступ** до інформації про вибори, — рух «Чесно». З початку повномасштабного вторгнення ці дані були закриті (ТЧУ, 05.02.2025); **За минулий тиждень у столиці зареєстрували 19 390 випадків** захворювання на грип та ГРВІ, — КМДА. <...> Водночас за відповідний період було **зафіксовано сім летальних випадків** від ускладнень грипу (Київ, 17.03.2025); **У Глибоцькій громаді запровадили обмеження** на пересування мотоциклів і мопедів з 22:00 до 8:00. Також заборонено їздити цілодобово, якщо транспорт із несправним або модифікованим глушиником (УТ, 16.07.2025); **У підземному шпиталі від Метінвесту врятували вже тисячі життів** військових. <...> **«Андеграунд» обладнано** всім необхідним... (РВ, 25.04.2025; ТУ, 25.04.2025); **Гайдая звільнено** з Мукачівської РДА, — Свириденко. **Рішення ухвалили** на тлі розслідування НАБУ і САП... (ТЧУ, 02.08.2025) та ін. Прикметно, що домінують природніші для української мови речення, предикати яких виражені дієвідмінюваним дієсловом або предикативною формою на -но, -то, напр.: **У Генштабі підтвердили ураження складу боєприпасів у Брянській області.** <...> **Наразі підтверджено ураження цілі та пожежу** на території об'єкта (UN, 28.06.2025); **Екскомбригу «Люті», який загинув у ДТП на Донеччині, присвоїли звання Героя.** Указом президента № 551/2025 **присвоєно звання Герой України з орденом «Золота Зірка» командир**у, полковнику поліції Максима Казбану (UN, 26.07.2025); **Затримано агентку рф, яка готувала теракт у центрі Києва.** <...> **Зловмисницю затримали «на гарячому»,** коли вона забрала зі схованки сумку з вибухівкою і прямувала до орендованої квартири (UN, 01.02.2025); **Вихід № 8 на станції метро «Святошин» знову відкрито** після атаки рф. Після обстрілу 23 червня **відкрили вихід** до Чорнобайівської площі (Київ, 24.06.2025) та ін.

Позитивною тенденцією в новинних медіатекстах усіх телеграм-каналів є обмежене функціонування трикомпонентних конструкцій не лише з предикативними пасивними дієприкметниками, що нівелюють синтаксичну самобутність української мови, а й із предикативними формами на -но, -то, ненормативне вживання орудного суб'єкта дії в яких відбувається за зразком тричленних пасивних конструкцій із предикативними дієприкметниками російської та української мов, напр.: **...законопроект прийнятий Верховною Радою** (РВ, 05.06.2025) — **...законопроект схвалено Радою** (УТ, 30.04.2025); **Пожежі вже були ліквідовані рятувальниками** (Київ, 12.02.2025) — **Наразі підрозділами ДСНС пожежу ліквідовано...** (Київ, 07.04.2025); **Чоловіка редакторки Ukraine NOW затримано ТЦК,** місцеперебування невідоме. **Павло Рибальський... був затриманий Гайсинським районним територіальним центром комплекту-**

вання та соціальної підтримки 29 липня (UN, 31.07.2025); *Половина ресурсів України окупована росією...* (TU, 27.01.2025) — *Близько 50 % українських родовищ рідкоземельних [рідкісноземельних] елементів окуповано росією* (PB, 07.02.2025); *Ймовірно, ракети були запущені з району Енгельса літаками Ту-95...* (УТ, 01.06.2025) — *Попередньо, здійснено пуски крилатих ракет «Х-101/555» стратегічними бомбардувальниками* (PB, 25.02.2025) та ін. Пасивні дієприкметники у функції предиката зберігають усі валентні позиції вихідних дієслів, а тому речення з ними можуть бути три- і двокомпонентними, принципова відмінність між ними полягає в тому, що у других, які переважають у мововжитку, зредуковано позицію суб'єкта у формі орудного відмінка, і це «посилює комунікативний і формально-синтаксичний ранги об'єкта дії» (Городенська, 2004, с. 244, 288; Городенська, 2017, с. 447, 487). Предикативні форми на *-но*, *-то* не пов'язують результативний стан «навіть із формально не вираженим носієм» (Городенська, 2004, с. 243; Городенська, 2017, с. 446), оскільки при них утрачена валентна позиція суб'єкта дії та «у структурі цих незмінних предикативних форм немає будь-яких граматичних афіксів, які б указували на особу виконавця дії» (Городенська, 2004, с. 244; Городенська, 2017, с. 447), а тому речення з предикативними формами на *-но*, *-то* можуть бути лише двокомпонентними. Пор. пари речень «ненормативне — нормативне»: *Прокурором у суді доведено, що...* (Київ, 06.02.2025) — *Прокурор у суді довів, що...; «План щодо припинення війни в Україні» буде оголошено сьогодні Трампом під час анонсованої промови в Конгресі...* (PB, 04.03.2025) — *Сьогодні під час анонсованої промови в Конгресі Трамп оголосить «план щодо...»; 41 військовий літак знищено СБУ під час недільної операції «Павутина»...* (УТ, 03.06.2025) — *Під час недільної операції «Павутина» СБУ знищила 41 військовий літак; Новий склад Кабінету Міністрів України проголосовано Радою...* (УТ, 17.07.2025) — *Рада проголосувала новий склад Кабінету Міністрів України.*

Суб'єкт дії у трикомпонентних пасивних конструкціях репрезентують іменники, що є назвами істот (особа) і неістот (країна, місто, установа, організація, штучний інтелект), напр.: *Закон... вже підписаний Зеленським* (УТ, 13.02.2025); *Ці БТР були обіцяні прем'єр-міністром Латвії під час її попередньої зустрічі з Президентом Зеленським* (UN, 16.07.2025); *Американець тікав із Литви в Білорусь та був затриманий тамтешніми митниками* (PB, 31.03.2025); *План видворення біженців був розроблений адміністрацією Трампа* (PB, 20.05.2025); *45-річна харків'янка була завербована росією через Telegram за її проросійські коментарі* (UN, 17.07.2025); *У соцмережах з'явилася теорія, що новий план взаємних тарифів Трампа міг бути розроблений ШІ* (PB, 03.04.2025) та ін. Прийменниково-іменникова сполука — це нормативний, але непродуктивний засіб вираження синтаксеми із синкретичним, зокрема суб'єктно-локативним та суб'єктно-об'єктним, значенням у пасивних конструкціях сучасної української літературної мови загалом і новинних телеграм-каналів зокрема, напр.: *Більшість із них (компонентів балістичної ракети. — О.Л.) вироблена в США...* (UN, 25.04.2025); *У ракеті, що вбила киян, було щонайменше 116 компонентів, більшість із них вироблена в США...*

(УТ, 25.04.2025; ТЧУ, 25.04.2025); **Понад 40 % зброї, яка застосовується на фронті, вироблено в Україні...** (UN, 16.04.2025); **До 1000 / 3000 БПЛА зараз накопичено в росіян на всіх точках пусків...** (ТУ, 18.07.2025; ТУ, 11.08.2025); **Законопроект щодо криптовалюти буде розглянуто на комітеті в четвер** (УТ, 22.04.2025); **Ухвалено на РНБО і рішення щодо санкцій** (UN, 04.02.2025) та ін. За спостереженнями дослідників, у староукраїнській мові XVI—XVIII ст. форма орудного відмінка субстантива починає переважати над іншими способами вираження суб'єктної синтаксеми в пасивних конструкціях (Русанівський, 1971, с. 291—292; Щербатюк, 1983, с. 129). У сучасній українській літературній мові орудний відмінок — єдиний засіб вираження суб'єкта дії в пасивних конструкціях, позиція якого факультативна в реченнях із предикативними пасивними дієприкметниками, проте граматично неможлива в реченнях із предикативними формами на *-но*, *-то*.

Активна дієслівна та трикомпонентна пасивна конструкції вживані як синтаксичні синоніми, зокрема й у тому самому медіатексті, упевнені, тому, що автори не розмежовують семантичної відмінності активної конструкції від пасивної, а також синтаксичних особливостей української та російської літературних мов. У відношеннях синтаксичної синонімії з активними конструкціями перебувають здебільшого ненормативні трикомпонентні односкладні речення з предикативними формами на *-но*, *-то*, замість яких правильно вживати двоскладні речення із суб'єктною синтаксемою у формі називного відмінка субстантива. Пор. пари речень «нормативне — ненормативне»: **Сили ППО збили / подавили 224 цілі над Україною вночі...** (ТЧУ, 21.07.2025) — **Силами ППО вночі було збито 138 із 267 ворожих БПЛА** (ТЧУ, 23.02.2025); **Українська протиповітряна оборона успішно збила або подавила 311 ворожих цілей...** (UN, 28.07.2025) — **Станом на 09:00 протиповітряною обороною знешкоджено 79 ворожих БПЛА** (UN, 02.07.2025); **ЄС схвалив 17-й пакет санкцій проти рф...** (УТ, 14.05.2025) — **17-й пакет санкцій проти росії схвалено ЄС...** (РВ, 14.05.2025); **Окупанти також атакували і Запорізьку АЕС...** (УТ, 14.02.2025) — **Сьогодні вночі ЧАЕС було атаковано росіянами** (УТ, 14.02.2025); **У 2025 році українці задекларували 326 млрд грн доходів, що на 49 % перевищує показник попереднього року. Найбільші суми задекларовано мешканцями...** (UN, 05.05.2025). Трикомпонентні двоскладні речення з предикативними пасивними дієприкметниками, за нашими спостереженнями, зрідка вступають у відношення синтаксичної синонімії з активними конструкціями в новинних медіатекстах, напр.: **Київ уже порушив перемир'я** (УТ, 21.03.2025) — **Перемир'я вже порушене Києвом** (ТЧУ, 21.03.2025); **Президент Франції Емманюель Макрон: «Усім відомо: ця війна була ініційована лише Росією. І сьогодні очевидно, що тільки росія вирішила продовжувати її...»** (ТЧУ, 13.04.2025; UN, 13.04.2025). Узагальненість змісту двокомпонентних речень із предикативними пасивними дієприкметниками, позиція суб'єкта дії в яких не заповнена, зумовлює обмежене функціонування трикомпонентних двоскладних речень із цими дієслівними утвореннями пасивного стану в сучасній українській літературній мові загалом і новинних текстах телеграм-каналів зокрема.

Констатуємо, що автори новинних медіатекстів проаналізованих телеграм-каналів надають перевагу активним дієслівним конструкціям, якщо виконавець дії відомий, і двокомпонентним пасивним конструкціям, якщо йдеться про знаряддя або засіб дії, напр.: *Саме зараз Росія вчергове атакує Україну. Харків атаковано десятками «шахедів»* (UN, 03.05.2025); *росіяни авіабомбами атакували село Верхня Терса в Запорізькій області* (UN, 29.05.2025) — *Будинок в одному з районів столиці був атакований саме балістичною ракетою* (UN, 17.06.2025); *Потужно: СБУ ударними дронами знищила російський ЗГРК «Панцир-С1» та три гелікоптери в Криму* (РВ, 28.06.2025) — *Далекобійними дронами знищено 2 російські СУ-34 на ае Маринівка у Волгоградській області...* (РВ, 27.06.2025); *Сили оборони України вразили ППД 448-ї ракетної бригади армії рф на Курщині...* (РВ, 15.04.2025) — *У Харкові дронами вражено деревообробне підприємство та приватні будинки...* (РВ, 28.01.2025); *Більше ніяких скупчень військових: Сирський заборонив масово збиратися особовому складу, військовій техніці, а також розміщувати військових у наметових містечках чи навчальних центрах* (ТЧУ, 01.07.2025) — *Слухати російську музику в машині з відкритими вікнами — заборонено законом...* (ТЧУ, 29.04.2025); *РНБО заборонив перевірки бізнесу й будь-яке втручання державних структур у підприємницьку діяльність...* (РВ, 21.07.2025) — *Рішенням РНБО запроваджено реальний мораторій на перевірки бізнесу державними органами...* (UN, 21.07.2025) та ін. Функціонування таких речень відповідає синтаксичним нормам української літературної мови: якщо суб'єкт дії відомий і виникає потреба його назвати, правильними є активні дієслівні конструкції; якщо немає потреби або можливості назвати виконавця, правильними будуть двокомпонентні речення з дієслівними утвореннями пасивного стану. Зауважимо, що перевагу слід надавати реченням із предикативними формами на *-но*, *-то*, при яких можливе вживання орудного відмінка субстантива, але тільки на позначення знаряддя чи засобу дії.

У новинних медіатекстах синтаксема зі значенням знаряддя чи засобу дії може бути виражена формами орудного відмінка субстантива (семантика орудного інструментального) у двокомпонентній пасивній конструкції та називного відмінка субстантива (семантика називного суб'єктно-інструментального) в активній конструкції, у якій відбувається «внутрішня суб'єктна транспозиція орудного інструментального» (Вихованець, 1987, с. 178). Паралельне вживання таких конструкцій репрезентує різноманітність синтаксичних засобів української літературної мови, використаних у новинних мережевих медіа, напр.: *Мова про «Комбінат Крістал», який напередодні був атакований українськими дронами* (UN, 17.01.2025) — *Дрони атакували електромеханічний завод «Купол» на росії* (UN, 01.07.2025); *19 із них (ворожих БпЛА. — О.Л.) знищено засобами ППО...* (Київ, 13.04.2025) — *Харківську друкарню «Фактор-Друк», яку у травні 2024 року знищила російська ракета, відновили* (UN, 20.03.2025); *Потяг окупантів із паливом біля Токмака був ефективно знищений FPV-дронами великої дальності* (УТ, 19.08.2025) — *FPV-дрон ЗСУ знищив Ка-52 на Курщині* (УТ, 16.05.2025);



*Такі дії не передбачені Законом «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію»* (РВ, 23.01.2025) — *Проект також передбачає, що...* (РВ, 24.02.2025); *...також цим законопроектом передбачено, що...* (УН, 10.04.2025) — *Документ передбачає створення Фонду інвестицій у відбудову України...* (УН, 18.04.2025); *Слухати російську музику в машині з відкритими вікнами — заборонено законом...* (ТЧУ, 29.04.2025) — *Конституція України не забороняє депутатам мати інше громадянство...* (РВ, 06.05.2025) та ін.

Ще однією позитивною рисою новинних текстів проаналізованих телеграм-каналів є нечасте функціонування в них складних для розуміння речень із пасивними дієприкметниками, один із яких функціює як невідокремлене означення, інший — як присудок, напр.: *Виділені США кошти для України закладені в бюджет до жовтня* (РВ, 07.03.2025); *Запланована на середу зустріч у Лондоні між провідними дипломатами Великої Британії, США, Франції, Німеччини та України відкладена...* (УН, 23.04.2025); *Запланована пресконференція Трампа і Зеленського скасована* (УТ, 28.02.2025); *У Гвардії наголосили, що в найкоротші терміни неточності були виправлені, оновлене подання на нагородження вже направлено до Офісу Президента для подальшого розгляду...* (УН, 11.04.2025); *Відставка Зеленського не є умовою рф, однак підписані ним документи можуть бути оскаржені...* (УТ, 23.04.2025) та ін. Ці конструкції, на думку Н.Ф. Непийводи, нівелюють синтаксичну самобутність української мови, у якій, на відміну від російської мови, немає розмежування короткої та повної форм дієприкметників і виконуваних ними відповідно функцій присудка та означення (Непийвода, 1997, с. 446). Паралельно з такими пасивними конструкціями зафіксовано односкладні безособові речення та двоскладні речення з невідокремленим / відокремленим означенням. Домінантну позицію мають посісти безособові речення, бо в них «відбувається чіткий розподіл семантико-синтаксичного навантаження між членами речення» (предикативності — у головному предикативному члені, атрибутивності — в означенні), «а відтак досягається ясність, синтаксична прозорість висловлення, що дає змогу легко зрозуміти зміст» (Непийвода, 1997, с. 258—259), пор.: *Заплановану після цього прес-конференцію [пресконференцію] було скасовано на прохання американської сторони* (Київ, 20.02.2025); *У Верховній Раді зареєстровано ініційований Зеленським законопроект щодо НАБУ та САП* (УН, 24.07.2025); *Раніше заплановане інтерв'ю Зеленського Fox News скасовано...* (РВ, 19.08.2025); *Затримано організовані групи паліїв...* (Київ, 09.04.2025); *Відключення [вимкнення] електроенергії, застосовані Укренерго зранку, скасовано по всій Україні* (РВ, 17.02.2025); *Балістична ракета, випущена по Харкову, була начинена суббоєприпасами...* (УТ, 18.04.2025; ТЧУ, 18.04.2025); *Вперше сьогодні виявлено «Шахед», оснащений камерою...* (РВ, 19.06.2025) та ін.

Предикативні пасивні дієприкметники та форми на *-но*, *-то* в новинних медіатекстах проаналізованих телеграм-каналів виражають результативний стан у трьох часових параметрах аналітично, тобто у сполученні з власне-зв'язкою *бути*. Її функціонування у формі майбутнього часу з дієслівними утвореннями пасивного стану послідовне, а такі пасивні

конструкції акцентують на «майбутній, бажаній, передбачуваній, прогнозованій чи уявній дії, бажаному факті тощо» (Харченко, 2011, с. 54). Зауважимо, що речення з пасивними дієслівними утвореннями майбутнього часу часто вживано паралельно з активними дієслівними конструкціями — неозначено-особовими реченнями, — що увиразнює позитивну тенденцію зорієнтованості авторів новинних медіатекстів на дієслівний характер викладу, напр.: *Із 1 квітня у Києві буде відкрито доступ для подачі онлайн-заяв на вступ до 1 класу* (Київ, 06.03.2025) — *Цими вихідними в ботсаду імені Гришка відкриють Сад троянд* (Київ, 30.05.2025); *З 1 серпня буде введено верифікацію через Дія. Підпис на рейси...* (УТ, 29.07.2025) — *Для них (громадян віком 18—24 роки. — О.Л.) уведуть обов'язковий річний контракт із високими виплатами та пільгами* (УТ, 07.02.2025); *На полігонах буде створено нові укриття й бліндажі...* (ТУ, 01.07.2025) — *В Україні створюють аналог департаменту Маска DOGE...* (УТ, 18.07.2025); *Завтра буде перекрито центр Києва: приїжджають іноземні гості...* (ТУ, 20.07.2025) — *Завтра в Київ приїдуть іноземні делегації, тому центр Києва тимчасово перекриють...* (УТ, 20.07.2025); *Все майно 5-го президента України буде передано АРМУ* (УТ, 13.02.2025); *Всі кошти від продажу книги в Литві будуть передані у фонд Литовського союзу письменників для підтримки України* (UN, 30.01.2025) і *Матеріали передадуть до суду* (Київ, 27.05.2025) та ін.

Дієслівна зв'язка *бути* у формі теперішнього та минулого часу здебільшого є засобом розмежування значення теперішньої та минулої (передминулої) результативності, пор.: *SPF-крем Garnier може викликати рак* — у складі крему *виявлено* потенційно небезпечний компонент, — фахівці. <...> *Цей же канцероген раніше було виявлено в кремах La Roche-Posay* (УТ, 26.04.2025); *У Бориспільському районі внаслідок ворожої атаки пошкоджено два приватні будинки* (Київ, 13.03.2025) — *У Макарівській громаді, де внаслідок російської агресії було пошкоджено 3 940 об'єктів..., на сьогодні вже відновили 75 % зруйнованого* (Київ, 08.05.2025); *В Україні відкрито 17 кримінальних справ щодо застосування сили під час мобілізації...* (ТЧУ, 19.06.2025) — *З 2019 року відносно співробітників КМДА було відкрито понад 1500 кримінальних проваджень, проведено понад 1200 обшуків, вручено більше 300 підозр* (ТЧУ, 11.07.2025); *Апокаліпсис у Чилі: масштабні лісові пожежі охопили Арауканію, зафіксовано понад 10 осередків займання* (УТ, 25.03.2025) — *Захворюваність на ГРВІ зросла майже на 25 %: за останній тиждень було зафіксовано понад 150 тисяч випадків...* (УТ, 05.02.2025) та ін. Однак трапляється семантично не обґрунтоване й надлишкове вживання власне-зв'язки *бути* у формі минулого часу з дієслівними утвореннями пасивного стану, речення з якими контекстно виражають значення теперішньої результативності. Пор. пари речень «правильно — неправильно»: *Опубліковано фото* головного підозрюваного в нальоті дронів на російські авіабази (ТЧУ, 02.06.2025) — *Було опубліковано повний текст* «Угоди про корисні копалини» між Україною та США (ТЧУ, 26.02.2025); *Внаслідок атаки рф у Києві пошкоджена* головна мечеть Духовного управління мусульман України (UN, 31.07.2025) — *У ДТЕК розповіли, що внаслідок ракетно-дронові атаки рф*

*було пошкоджене електрообладнання ДТЕК Київські електромережі* (UN, 04.07.2025); *Щойно завершено перемовини рф і України...* (ТУ, 16.05.2025) — *Щойно було завершено перемовини делегацій рф та США в Саудівській Аравії...* (ТУ, 24.03.2025); *Вперше сьогодні виявлено «Шахед», оснащений камерою...* (РВ, 19.06.2025) і *Вперше за час повномасштабної війни зафіксовано використання «Шахеда», оснащеного камерою* (УТ, 18.06.2025) — *Сьогодні вперше було виявлено «шахед» із камерою...* (ТЧУ, 18.06.2025); *«Офіс» нашої операції був на території росії, поруч з управлінням ФСБ: використано 117 дронів...* (ТУ, 01.06.2025) — *В операції було використано 117 дронів* (ТЧУ, 01.06.2025) та ін.

Отже, у новинних текстах телеграм-каналів синтаксичні конструкції з предикативними дієприкметниками на *-ний, -тий* і формами на *-но, -то* як виразники результативного стану, що є наслідком раніше виконаної дії, перебувають здебільшого в корелятивних відношеннях. Спільнокореневих пар «предикативний пасивний дієприкметник — предикативна форма на *-но, -то*» нараховано понад 160, що засвідчує їх використання як синтаксичних синонімів та як засобів уникнення структурної одноманітності. Вибір авторами тієї чи тієї синтаксичної конструкції зумовлений традицією ототожнення морфологічної природи та синтаксичного призначення дієслівних утворень пасивного стану. Водночас односкладні речення з предикативними формами на *-но, -то* кількісно переважають над двоскладними реченнями з предикативними пасивними дієприкметниками, що збігається з комунікативною настановою новинного медіатексту повідомити про завершення дії безвідносно до її виконавця і репрезентує нинішню тенденцію активного використання синтаксичних конструкцій, питомих за походженням і тому природних для української літературної мови. Обмежене вживання дієслівних утворень пасивного стану, що не мають корелятивної пари, спричинене функційною специфікою цих лексем у мережевих медіа загалом і в новинних медіатекстах зокрема.

Спорадичне функціонування трикомпонентних двоскладних речень із предикативними пасивними дієприкметниками і ненормативних трикомпонентних односкладних речень із предикативними формами на *-но, -то* засвідчує зорієтування авторів новинних медіатекстів на відновлення однієї із самобутніх синтаксичних рис української літературної мови — двоскладних речень із суб'єктною синтаксемою у формі називного відмінка субстантива, якщо діяч відомий і є потреба його назвати. Наближення синтаксису мережевих медіа до живої народної мови увиразнює також уживання односкладних неозначено-особових речень переважно як синтаксичних синонімів до речень із предикативними формами на *-но, -то*. Вибір неозначено-особового чи безособового речення залежить здебільшого від уподобань авторів, які використовують ці конструкції для врізноманітнення синтаксичної організації новинного медіатексту, проте їх паралельне використання демонструє позитивну тенденцію до зосередження предикативності в дієвідмінюваному дієслові (основна форма дієслова), до якого тісно прилягають предикативні форми на *-но, -то*.

Перспективу виконаного дослідження вбачаємо в подальшому вивченні динаміки співвідношення між синтаксичними конструкціями із предикативними пасивними дієприкметниками і формами на *-но*, *-то* в інших жанрах медійного дискурсу.

## УМОВНІ СКОРОЧЕННЯ

**Київ** — *Київ* 24/7. <https://surl.li/swyger> (дата звернення: 15.09.2025).

**РВ** — *Реальна війна | Україна | Новини*. <https://t.me/voynareal> (дата звернення: 15.09.2025).

**ТЧУ** — *Тим часом Україна*. <https://surl.li/ztofzv> (дата звернення: 15.09.2025).

**УТ** — *Український телеграм*. <https://surl.li/hmpamx> (дата звернення: 15.09.2025).

**TU** — *Times of Ukraine: Новини | Україна*. [https://t.me/times\\_ukraine](https://t.me/times_ukraine) (дата звернення: 15.09.2025).

**UN** — *Ukraine NOW*. <https://t.me/UkraineNow> (дата звернення: 15.09.2025).

## ЛІТЕРАТУРА

Арполенко Г.П. (1983). Односкладні речення. *Історія української мови. Синтаксис* (с. 232—290). Київ: Наукова думка.

Вихованець І.Р. (1987). *Система відмінків української мови*. Київ: Наукова думка.

Гінзбург М. (2008). Синтаксичні конструкції у фахових текстах: практичні висновки з рекомендацій мовознавців. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія «Проблеми української термінології»*, 620, 26—32. Львів: Львівська політехніка.

Гладкий М. (1930). *Мова сучасного українського письменства*. Харків: Держ. вид-во України.

Горецький П., Шаля І. (1929). *Українська мова. Практично-теоретичний курс*. Київ: Книгоспілка.

Городенська К. (2001). Синтаксична специфіка української наукової мови. *Українська термінологія і сучасність*, IV, 11—15.

Городенська К. (2004). Дієслово. І. Вихованець, К. Городенська, *Теоретична морфологія української мови: Академічна граматики української мови* (с. 217—297). Київ: Універс. вид-во «Пульсари».

Городенська К.Г. (2017). Дієслово. І.Р. Вихованець, К.Г. Городенська, А.П. Загнітко, С.О. Соколова, *Граматики сучасної української літературної мови. Морфологія* (с. 364—414; 442—492). Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго.

Єрмоленко С. (2013). Засоби масової комунікації і мовна свідомість сучасного українця. *Культура слова*, 2 (79), 123—125.

Загнітко А.П. (1996). *Теоретична граматики української мови. Морфологія*. Донецьк: ДонДУ.

Караванський С. (2008). *До зір крізь терня, або хочу бути редактором*. Львів: БаК.

Куньч З., Голубінка Н. (2004). Пасивні дієслівні конструкції в українському науковому мовленні. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія: Проблеми української термінології*, 503, 24—26. Львів: Львівська політехніка.

Курило О. (1930). Про українські безпідметові конструкції з присудковими дієприслівниками на *-но*, *-то*. *Збірник секції граматики української мови. Книга 1* (с. 1—39). Київ.

Курило О. (2004). *Уваги до сучасної української літературної мови*. Київ: Видавництво Соломії Павличко «Основи».

Лаврінець О. (2013). Пасивні конструкції з предикативними формами на *-но*, *-то* та предикативними пасивними дієприкметниками на *-ний*, *-тий* у сучасній українській науковій мові. *Українська мова*, 1 (45), 24—39.



- Лаврінець О. (2018). Структурно-семантична специфіка та динаміка функціонування пасивних конструкцій у сучасному адміністративно-канцелярському підстилі. *Українське мовознавство*, 1 (48), 152—167. [https://doi.org/10.17721/um/48\(2018\)](https://doi.org/10.17721/um/48(2018))
- Лаврінець О.Я. (2024). Активні та пасивні конструкції в мовній практиці студентів-філологів закладів вищої освіти України. *Українська мова*, 3 (91), 58—75. <https://doi.org/10.15407/ukrmova2024.03.058>
- Непийвода Н.Ф. (1997). *Мова української науково-технічної літератури (функціонально-стилістичний аспект)*. Київ: ТОВ «Міжнародна фінансова агенція».
- Півторак Г.П. (1970). Оповідання написано — оповідання написане. *Питання мовної культури*, 4, 52—55.
- Пугач В.М. (1996). *Історія формування та функціонування предикативних форм на -но, -то в українській мові* [автореф. дис. ... канд. філол. наук]. Київ.
- Русанівський В.М. (1971). *Структура українського дієслова*. Київ: Наукова думка.
- Синявський О. (1931). *Норми української літературної мови*. Харків: Київське державне видавництво «Література й мовознавство».
- Смеречинський С. (1932). *Нариси з української синтакси (у зв'язку з фразеологією та стилістикою)*. Харків: Радянська школа.
- Харченко С. (2011). Проблема дієслівного зв'язкового компонента *бути* у структурі речення з предикативом на -но, -то. *Українська мова*, 2 (38), 44—56.
- Харченко С.В. (2017). *Синтаксичні норми української літературної мови ХХ — початку ХХІ ст.* Київ: Міленіум.
- Шевельов Ю. (2008). Історичні перипетії однієї синтаксичної конструкції у східнослов'янських мовах (безособові речення на -но, -то із знах. відмінком додатка). *Вибрані праці: у 2-х кн.* (Кн. 1: *Мовознавство*, с. 432—452). Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія».
- Щербатюк Г.Х. (1983). Просте речення. *Історія української мови. Синтаксис* (с. 11—131). Київ: Наукова думка.

Статтю отримано 29.10.2025

## REFERENCES

- Arpolenko, H.P. (1983). Mononuclear sentences. *The history of the Ukrainian language: Syntax* (pp. 232—290). Kyiv: Naukova dumka (in Ukrainian).
- Hinzburh, M. (2008). Syntactic constructions in professional texts: practical conclusions from linguists' recommendations. *Bulletin of Lviv Polytechnic National University. Series: Problems of Ukrainian terminology*, 620, 26—32. Lviv: Lvivska Politehnika (in Ukrainian).
- Hladkyi, M. (1930). *The language of contemporary Ukrainian literature*. Kharkiv: Derzhavne vydavnytstvo Ukrainy (in Ukrainian).
- Horetskyi, P., & Shalia, I. (1929). *Ukrainian language. Practical and theoretical course*. Kyiv: Knyhospilka (in Ukrainian).
- Horodenska, K. (2001). Syntactic specifics of the Ukrainian scientific language. *Ukrainian terminology and modernity, IV*, 11—15 (in Ukrainian).
- Horodenska, K. (2004). Verb. I. Vykhovanets, & K. Horodenska, *Theoretical morphology of the Ukrainian language. Academic grammar of the Ukrainian language* (pp. 217—297). Kyiv: Univers. vyd-vo "Pulsary" (in Ukrainian).
- Horodenska, K.H. (2017). Verb. I.R. Vykhovanets, K.H. Horodenska, A.P. Zahnitko, S.O. Sokolova, *Grammar of the Modern literary Ukrainian. Morphology* (pp. 364—414; 442—492). Kyiv: Vydavnychiy dim Dmytra Buraho (in Ukrainian).
- Karavanskyi, S. (2008). *To the stars through the thorn, or I want to be an editor*. Lviv: BaK (in Ukrainian).
- Kharchenko, S. (2011). The problem of the verbal linking component *бути* (to be) in the structure of sentences with predicative forms -но, -то. *Ukrainian language*, 2 (38), 44—56 (in Ukrainian).

- Kharchenko, S.V. (2017). *Syntactic norms of the Ukrainian literary language of the 20th and the beginning of the 21st centuries*. Kyiv: Milenium (in Ukrainian).
- Kunch, Z., & Holubinka, N. (2004). Passive Verb Constructions in Ukrainian Scientific Speech. *Bulletin of Lviv Polytechnic National University. Series: Problems of Ukrainian terminology*, 503, 24–26. Lviv: Lvivska Politechnika (in Ukrainian).
- Kurylo, O. (1930). About Ukrainian non-subject constructions with predicate verbal adverbs with *-no*, *-to* endings. *Collection of the Ukrainian grammar section. Book 1* (pp. 1–39). Kyiv (in Ukrainian).
- Kurylo, O. (2004). *Attention to the modern Ukrainian literary language*. Kyiv: Vydavnytstvo Solomii Pavlychko “Osnovy” (in Ukrainian).
- Lavrinets, O. (2013). Passive constructions with predicative forms with *-no*, *-to* and predicative passive participles with *-nyi*, *-tyi* in the modern Ukrainian scientific language. *Ukrainian language*, 1 (45), 24–39 (in Ukrainian).
- Lavrinets, O. (2018). Structural and semantic specificity and dynamics of the performance of passive constructions in the modern committee Ukrainian. *Ukrainian linguistics*, 1 (48), 152–167. [https://doi.org/10.17721/um/48\(2018\)](https://doi.org/10.17721/um/48(2018)) (in Ukrainian).
- Lavrinets, O.Ya. (2024). Active and passive constructions in the language practice of philology students of Universities of Ukraine. *Ukrainian language*, 3 (91), 58–75. <https://doi.org/10.15407/ukrmova2024.03.058> (in Ukrainian).
- Nepyvoda, N.F. (1997). *Language of Ukrainian scientific and technical literature (functional and stylistic aspects)*. Kyiv: TOV “Mizhnarodna finansova ahentsiia” (in Ukrainian).
- Pivtorak, H.P. (1970). The story was written — The story is written. *The issue of linguistic culture*, 4, 52–55 (in Ukrainian).
- Puhach, V.M. (1996). *The history of the formation and functioning of predicative forms with -no, -to in the Ukrainian language* [abstract. diss. ... Cand. Philol. Sciences]. Kyiv (in Ukrainian).
- Rusanivskyi, V.M. (1971). *Structure of the Ukrainian verb*. Kyiv: Naukova dumka (in Ukrainian).
- Shcherbatiuk, H.Kh. (1983). Simple sentence. *History of the Ukrainian language. Syntax* (pp. 11–131). Kyiv: Naukova dumka (in Ukrainian).
- Shevelov, Yu. (2008). Historical vicissitudes of one syntactic construction in East Slavic languages (impersonal sentences ending in *-no*, *-to* with the accusative case of the complement). *Selected works: in 2 vol.* (Vol. 1: *Linguistics*, pp. 432–452). Kyiv: Vydavnychiy dim “Kyievo-Mohylianska akademiia” (in Ukrainian).
- Smerechynskyi, S. (1932). *Essays on Ukrainian syntax (in relation to phraseology and stylistics)*. Kharkiv: Radianska shkola (in Ukrainian).
- Syniavskyi, O. (1931). *Norms of the Ukrainian literary language*. Kharkiv: Kyivske derzhavne vydavnytstvo “Literatura i movoznavstvo” (in Ukrainian).
- Vykhovanets, I.R. (1987). *System of cases of the Ukrainian language*. Kyiv: Naukova dumka (in Ukrainian).
- Yermolenko, S. (2013). Mass Communication and the Language Consciousness of Modern Ukrainians. *Culture of the word*, 2 (79), 123–125 (in Ukrainian).
- Zahnitko, A.P. (1996). *Theoretical grammar of the Ukrainian language. Morphology*. Donetsk: DonDU (in Ukrainian).

Received 29.10.2025

Olena Lavrinets, Candidate of Philological Sciences,  
Associate Professor in the Department of Ukrainian Language  
National University of Kyiv-Mohyla Academy  
2 Hryhoriia Skovorody St., Kyiv 04655, Ukraine  
E-mail: lavrinets@ukma.edu.ua  
<https://orcid.org/0000-0001-6363-1502>

## THE RELATIONSHIP BETWEEN SYNTACTIC CONSTRUCTIONS WITH PREDICATIVE PASSIVE PARTICIPLES AND FORMS ON *-HO*, *-TO* IN UKRAINIAN NEWS TELEGRAM CHANNELS

Despite established theoretical distinctions between passive verb forms and their constructions in contemporary academic and official texts (early 21st century) and in the linguistic practices of Ukrainian philology students, sentences featuring predicative forms ending in *-ho* or *-mo* often compete with sentences using predicative participles ending in *-huy* or *-muy* to express a resultative state following a prior action. This phenomenon has not yet been systematically examined within the news genre of media discourse. The study is relevant primarily because the media shape speakers' linguistic tastes and their perception of linguistic norms. For linguists, it serves as a reliable source for observing the dynamics of linguistic change.

News texts in online media represent two main types of relationships between sentences with predicative passive participles and sentences with predicative forms ending in *-ho*, *-mo*: the first type is characterised by the correlative pair 'predicative passive participle — predicative form ending in *-ho/-mo*', while the second type is characterised by the use of these verb forms without correlation.

Syntactic constructions with predicative participles ending in *-huy*, *-muy* and forms ending in *-ho*, *-mo* are mostly in correlative relationships. There are over 160 cognate pairs of 'predicative passive participle — predicative form ending in *-ho/-mo*', which confirms their use as syntactic synonyms and as a means of avoiding structural monotony. The authors' choice of a particular syntactic construction is determined by the tradition of identifying the morphological nature and syntactic function of passive verb forms. At the same time, simple sentences with predicative forms ending in *-ho*, *-mo* quantitatively prevail over two-part sentences with predicative passive participles, which coincides with the communicative orientation of news media texts to report on the completion of an action regardless of its performer and demonstrates the current trend of active use of syntactic constructions that are indigenous in origin and therefore natural for the Ukrainian literary language. The limited use of passive verb forms that lack a correlative pair is attributed to the functional specificity of these lexemes in online media, in general, and in news media texts, in particular.

The sporadic use of three-part compound sentences with predicative passive participles and non-standard three-part simple sentences with predicative forms ending in *-ho*, *-mo* attests to the orientation of the authors of news media texts towards restoring one of the distinctive syntactic features of the Ukrainian literary language — two-part sentences with a subject syntactic unit in the nominative case of a noun, if the agent is known and needs to be named.

We envision the prospect of the completed study in further research into the dynamics of the relationship between syntactic constructions with predicative passive participles and forms ending in *-ho*, *-mo* in other genres of media discourse.

**Keywords:** *two-part sentences with passive participles in -huy, -muy, simple sentences with predicative forms in -ho, -mo, meaning of the effective state, syntactic synonyms, correlative pairs, media discourse.*